

26.27x34.45	1/6	עמוד 1	מקור ראשון - דיוקן	11/2025	95843415-9
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

פקודת היום :

דיוקן

מקור ראשון

גיליון 1474 | ט"ז בחשוון תשפ"ו | 07.11.2025

**"ואם אתם רותחים, אני
לא אגיד את האמת?
ללכת להילחם בעזה זה
שימור העם הישראלי,
לא שימור העם היהודי.
לשימור העם היהודי
רק אנחנו תורמים"**

המדינה, ההלכה והגיוס לצה"ל:
העולם החרדי על פי עורך
יתד נאמן, ישראל פרידמן
← עקיבא ווייס, 18

בעל תשובה

עורך הביטאון החרדי יתד נאמן דוחה
את מענות הציבור הדתי-לאומי ואומר:
זהו קול גדולי ישראל, אני רק שופר

← עקיבא ווייס

54.05x34.27	2/6	עמוד 13	מקור ראשון - דיוקן	11/2025	95843412-6
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

פקודת היום :

פכהודת היום

על המחסור בחיילים: "אם נגביר את הלימוד בישיבות, 15 לוחמים קשישים ינצחו את כל המלחמות". על הציונות הדתית: "חלקם עמי ארצות, אנשי 'מי ייתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור'". על הגנת העם והארץ: "אם לא ילמדו בישיבות, הטנקים לא יותנעו, המטוסים לא ימריאו". ועל הורדת הראש בפני הגויים: "אני גלותי גאה". עורך יתד נאמן ישראל פרידמן מציג את "ההשקפה" בלי להסתיר כלום

← עקיבא ווייס | צילום: אריק סולטן

95843419-3	11/2025	מְקוֹר ראשון - דִּיוֹקָן	עמוד 14	3/6	54.65x33.45
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

פקודת היום :

ההפגנה

עורך הראשי של יתר נאמן, ישראל פרידמן, הוזעק ב־10 ביולי 2024 לביתו של מנהיג הציבור הליטאי החרדי, הרב רב לנדו בן ה־95. הרב רצה לפרסם הכרזה על שינוי יחסי צה"ל עם המגזר החרדי, וביקש לעבור עם העורך על כל תג ותג בנוסה, טרם פרסומו בשער העיתון. "היה חשוב לו לדייק את המסר, זאת הייתה הכרות מלחמה", מספר לנו פרידמן בריאיון שמתקיים במערכת העיתון בבניי ברק. בבוקר למחרת הופיע המסר של הרב לנדו בכותרת הראשית של העיתון: "ההוראה לבני הישיבות שלא להתייצב כלל בלשכות הגיוס, ולא להיענות לכל וימון שהוא, גם לא לוימון ראשון".

כשפרידמן אומר "הכרות מלחמה", הוא מתכוון שהמדינה היא שהכריזה מלחמה על החרדים. וכפי שכתב הרב לנדו: "הערכאות הכריזו מלחמה כנגד עולם התורה, והם אלו שפתחו חזית ובאו לשנות מההסדר שהיה כל השנים... אין ביכולתנו לסמוך על סיכומים והבנות עם ראשי הצבא כיוון שידיהם כבולות בשלשלאות ברזל בידי השופטים, וכל היענות לגזרות הערכאות מהווה כניעה למלחמתם בהשם ובתורתנו... והשי"ת יצילנו מידם".

ההפגנה וההפגנות

"מתמטיקה אתה יודע? אחת ועוד אחת זה שתיים? מי שמצילים את המדינה הם לומדי התורה, אז מי שפוגע בלומדי התורה פוגע בביטחון המדינה. מתמטית, מה לא נכון בזה? אנחנו משמרים את העם היהודי, ובעניין הזה אין שוויון בנטל, רק אנחנו תורמים"

הוא אומר. "חשוב לי להגיד: אני השופר, לא התוקע. מי שתוקעים בשופר הם גדולי ישראל. אני רק צריך להכין שופר טוב, מעניין, כשר ויפה, שקולו יהדהר". וכדי להדהר מופיעים לאחרונה בשער העיתון "צווים" והכותרת "מלחמה": יתר נאמן הפך לפקודת היום של צבא בני הישיבות. וזה באמת צבא, בעיני פרידמן: שירות חובה. "מי שצריך ללמוד לומד. הוא מנותק מכל העולם, סגור בד' אמות של הלכה, וזה שומר, וזה מוגן", הוא אומר, ושוב מגייס לצידו רטרוריקה צבאית: "אנחנו לא שוברים שמירה".

לא לרגשות הנחיתות

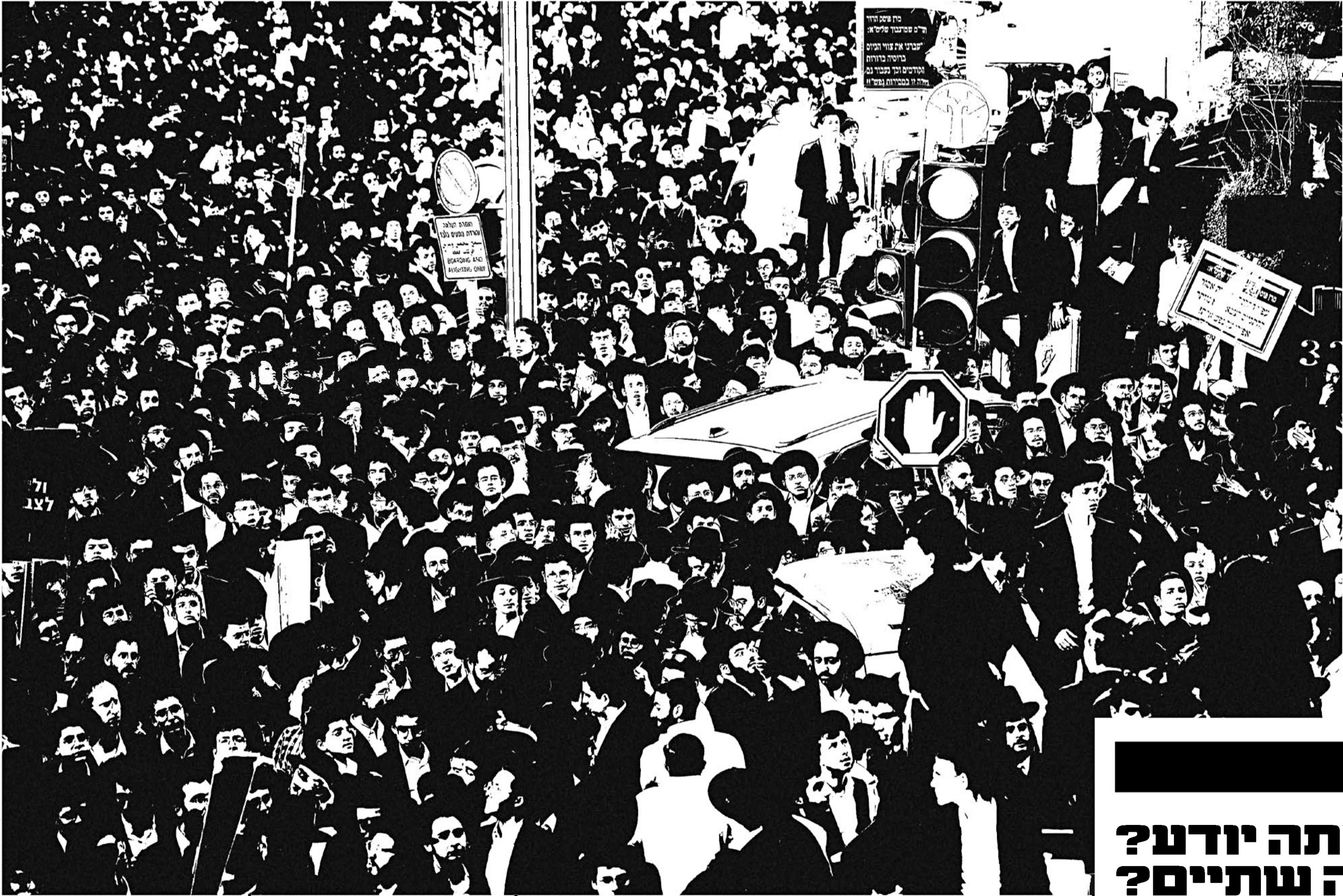
ישראל פרידמן, בן 67, נולד וגדל בבניברק. הוא למד בישיבות, הוסמך לרבנות אצל פוסקי הלכה חרדים, וכיום הוא גר בפתח תקוה ואב לחמישה חרדים.

– כולם חרדים, וכולם היו בהפגנה הגדולה ביום חמישי. "חשוב להדגיש שהיהדות החרדית התכנסה בהמוניה לא כדי להפגין", הוא אומר על המחאה ההיא. "יצאנו כדי לדאוג לבני הישיבות, בתחינה. אתה יודע מה זה מאות אלפי אנשים שעומדים ברחוב עם עיניים לשמיים, וצועקים 'השם הוא הא' לוקים? רק מלרמיין את הסיטואציה נוראת ההוד הוא אני יכול לבכות. בשמיים מתרחשת טלטלה. מה יצא מזה? רק הקב"ה יודע. אך כשעומדים פה ברחובות מאות אלפי אנשים בעת ובעונה אחת וצועקים 'שמע ישראל', זה קורע שערי שמיים".

למה לא רואים מאות אלפי חרדים מתפללים ברחוב למען חיילי צה"ל, אלא רק נגד הגיוס? "אנחנו מתפללים על כולם בעת צרה וצוקה. הציבור החרדי התפלל, ועוד איך התפלל, ולמד לזכותם. מי שהתפקיד שלו לשבת וללמוד תורה, שומר על החיילים. זאת ההגנה על החיילים". אחרי 7 באוקטובר היה חלם גם ברחוב החרדי,

אבל יתר נאמן יצא למסע של "חבריה, אל תתעוררו, אתם צודקים – תמשיכו ללמוד, אל תלכו לעשרות מנגלים לחיילים". "היו אנשים שהחליטו שהם צריכים ללכת לאפות עוגות ולחלק סופגניות. זה מפגין נחיתות. אני צריך להראות שגם אני חלק מהמערכה? אני עושה מה שמוטל עליי ולומד תורה. אל תרגישו רגשות נחיתות. היו אנשים שהלכו לפעילות הזאת של ה'מה יפית', וגדולי ישראל לא אהבו את זה – לא כי המעשה עצמו הוא הבעיה, הבעיה היא שתייצר נחיתות. שיילקחו תרומות מעולם התורה ויועברו לכל מיני פעולות 'חוביות' ו'סימפטיות' ו'לבביות'. אני לא אמור להתנצל בפני אף אחד. הקב"ה אמר לאהרן 'שֶׁלֶךְ גִּדְוֹלָה מִשְׁלַחֶם, שֵׁאתָה מִדְּלִיק וּמִיִּטִּיב את הגרות'".

כשאני מבקש ממנו להסביר מדוע הפגנת הענק התקיימה דווקא עכשיו, פרידמן אומר ש"הגניעה סיטואציה – פה מעצרים, שם מעצרים, נכנסים

צילום:שלמה כהן - פלאש 90

צילום: שלומי כהן - פלאש 90

מחלסת בין מדינת ישראל ו"העם הישראלי" ובין "העם היהודי". הפער מודגם לאחר שאני מבקש ממנו להתייחס למאמר בעיתונו שקבע שרק לימוד התורה הציל את עם ישראל ב־7 באוקטובר, ושמי שפוגע בלומדי התורה הוא כמו פושע מלחמה ופוגע בביטחון המדינה. "מתמטיקה אתה יודע? אחת ועוד אחת זה שתיים?", שואל אותי פרידמן. "מי שמצילים את המדינה הם לומדי התורה, אז מי שפוגע בלומדי התורה פוגע בביטחון המדינה. מתמטית, מה לא נכון בזה? אנחנו השימור של העם היהודי, ובעניין הזה של שימור העם היהודי אין שוויון בנטל, רק אנחנו תורמים".

ללכת להילחם בעזה זה לא שימור העם היהודי? "זה לא שימור העם היהודי, זה שימור העם הישראלי".

אלה מילים מרתיעות. יש פה מלחמה שנמשכת שנתים, אנשים שילמדו מחזירים איומים, ואתה אומר 'רק אנחנו תורמים'?

"אם אתה רותח, אני לא אניד את האמת? זאת האמת שאנחנו מאמינים בה. ללכת להילחם בעזה זה שימור העם הישראלי, לא שימור העם היהודי. בעניין של שימור העם היהודי, רק אנחנו תורמים". נלחמים שם כדי שמחבלים לא יחרגו יהודים.

"זה שימור חיי יהודים. אני לא ריברתי על חיי יהודים, שזאת משימה חשובה בפני עצמה. הלוואמים האלה ראויים לכל ההערכה, ואנחנו בתורתנו שומרים עליהם. ריברתי על העם היהודי, שהעם היהודי ימשיך להתקיים. בקשר לשימור העם היהודי, רוב הציבור בארץ ישראל משתמט, אין שוויון בנטל. החיילים שנלחמים לקחו על עצמם לשמר את העם הישראלי, להגן על הגופים, אבל אין עיסוקם בשימור העם היהודי.

"כשיהיה שוויון בנטל שימור העם היהודי, גדולי ישראל יגידו לנו מה לעשות. זאת עמדת היהדות הנאמנה. עומדים גדולי ישראל ואומרים לנו 'תקיעה' – אז אנחנו תוקעים בשופר שלהם תקיעה. הם אומרים 'שברים' – אנחנו תוקעים שברים. אנחנו שופר".

הממונה על ההשקפה

את העניין הזה מרגיש פרידמן עוד ועוד, במגוון דרכים. "עורך ראשי זה תמיד מקצוע של אגו, והאגו שלי הוא להתבטל, לדעת להיות כלום. כל הצוות שלנו – הבעלים, המנכ"ל, העורך הראשי, עורכי המגזינים והכותבים – כולם כפופים למרנן ורבנן גדולי ישראל. אנחנו מקבלים את הקו, יש לנו ועדה רוחנית של תלמידי החכמים גדולים, וגם הם כופפים את עצמם לגדולי ישראל.

"אני אומר במפורש: יתר נאמן הוא לא עיתון, הוא ביטאון. היה פעם בעולם עיתון שקראו לו 'פרידה' – אנשים נוהגים לצייין את המילה פרידה לגנאי, כי התרגום המילולי שלה הוא 'אמת', ולא היה שקר מגויס יותר מאשר העיתון פרידה. אבל אני שיק שישנו אומר לך: כן, אני פרידה. אמת. אני לא עיתונות חופשית. אני קולם של גדולי ישראל.

"כדי שקהל יקרא אותי אני צריך להיות מעניין, אני צריך לספק לו חדשות, אני צריך להיות ויוואלי, מעניין בתוכן ומעניין בכותרות, אבל גם כשאני עושה כותרת פוליטית, אני מתפלל: יהי רצון שיהיה לי עיתון טוב כדי שיוכל לעשות את תפקידו ולהשמיע ברמה את קולם של גדולי ישראל. פעם גאל אותי פוליטיקאי בכיר מאוד: מה מרגיש עורך של עיתון שלא קובע כלום? אמרתי

95843416-0	11/2025	מקור ראשון - דִּיּוּקָן	עמוד 15	4/6	54.82x32.08
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

פקודת היום :

הפסקה 10:

הפסקה 11:

הפסקה 12:

הפסקה 13:

הפסקה 14:

הפסקה 15:

הפסקה 16:

הפסקה 17:

הפסקה 18:

הפסקה 19:

הפסקה 20:

הפסקה 21:

הפסקה 22:

הפסקה 23:

הפסקה 24:

הפסקה 25:

הפסקה 26:

הפסקה 27:

הפסקה 28:

הפסקה 29:

הפסקה 30:

הפסקה 31:

הפסקה 32:

הפסקה 33:

הפסקה 34:

הפסקה 35:

הפסקה 36:

הפסקה 37:

הפסקה 38:

הפסקה 39:

הפסקה 40:

הפסקה 41:

הפסקה 42:

הפסקה 43:

הפסקה 44:

הפסקה 45:

הפסקה 46:

הפסקה 47:

הפסקה 48:

הפסקה 49:

הפסקה 50:

הפסקה 51:

הפסקה 52:

הפסקה 53:

הפסקה 54:

הפסקה 55:

הפסקה 56:

הפסקה 57:

הפסקה 58:

הפסקה 59:

הפסקה 60:

הפסקה 61:

הפסקה 62:

הפסקה 63:

הפסקה 64:

הפסקה 65:

הפסקה 66:

הפסקה 67:

הפסקה 68:

הפסקה 69:

הפסקה 70:

הפסקה 71:

הפסקה 72:

הפסקה 73:

הפסקה 74:

הפסקה 75:

הפסקה 76:

הפסקה 77:

הפסקה 78:

הפסקה 79:

הפסקה 80:

הפסקה 81:

הפסקה 82:

הפסקה 83:

הפסקה 84:

הפסקה 85:

הפסקה 86:

הפסקה 87:

הפסקה 88:

הפסקה 89:

הפסקה 90:

הפסקה 91:

הפסקה 92:

הפסקה 93:

הפסקה 94:

הפסקה 95:

הפסקה 96:

הפסקה 97:

הפסקה 98:

הפסקה 99:

הפסקה 100:

הפסקה 101:

הפסקה 102:

הפסקה 103:

הפסקה 104:

הפסקה 105:

הפסקה 106:

הפסקה 107:

הפסקה 108:

הפסקה 109:

הפסקה 110:

הפסקה 111:

הפסקה 112:

הפסקה 113:

הפסקה 114:

הפסקה 115:

הפסקה 116:

הפסקה 117:

הפסקה 118:

הפסקה 119:

הפסקה 120:

הפסקה 121:

הפסקה 122:

הפסקה 123:

הפסקה 124:

הפסקה 125:

הפסקה 126:

הפסקה 127:

הפסקה 128:

הפסקה 129:

הפסקה 130:

הפסקה 131:

הפסקה 132:

הפסקה 133:

הפסקה 134:

הפסקה 135:

הפסקה 136:

הפסקה 137:

הפסקה 138:

הפסקה 139:

הפסקה 140:

הפסקה 141:

הפסקה 142:

הפסקה 143:

הפסקה 144:

הפסקה 145:

הפסקה 146:

הפסקה 147:

הפסקה 148:

הפסקה 149:

הפסקה 150:

הפסקה 151:

הפסקה 152:

הפסקה 153:

הפסקה 154:

הפסקה 155:

הפסקה 156:

הפסקה 157:

הפסקה 158:

הפסקה 159:

הפסקה 160:

הפסקה 161:

הפסקה 162:

הפסקה 163:

הפסקה 164:

הפסקה 165:

הפסקה 166:

הפסקה 167:

הפסקה 168:

הפסקה 169:

הפסקה 170:

הפסקה 171:

הפסקה 172:

הפסקה 173:

הפסקה 174:

הפסקה 175:

הפסקה 176:

הפסקה 177:

הפסקה 178:

הפסקה 179:

הפסקה 180:

הפסקה 181:

הפסקה 182:

הפסקה 183:

הפסקה 184:

הפסקה 185:

הפסקה 186:

הפסקה 187:

הפסקה 188:

הפסקה 189:

הפסקה 190:

הפסקה 191:

הפסקה 192:

הפסקה 193:

הפסקה 194:

הפסקה 195:

הפסקה 196:

הפסקה 197:

הפסקה 198:

הפסקה 199:

הפסקה 200:

הפסקה 201:

הפסקה 202:

הפסקה 203:

הפסקה 204:

הפסקה 205:

הפסקה 206:

הפסקה 207:

הפסקה 208:

הפסקה 209:

הפסקה 210:

הפסקה 211:

הפסקה 212:

הפסקה 213:

הפסקה 214:

הפסקה 215:

הפסקה 216:

הפסקה 217:

הפסקה 218:

הפסקה 219:

הפסקה 220:

הפסקה 221:

הפסקה 222:

הפסקה 223:

הפסקה 224:

הפסקה 225:

הפסקה 226:

הפסקה 227:

הפסקה 228:

הפסקה 229:

הפסקה 230:

הפסקה 231:

הפסקה 232:

הפסקה 233:

הפסקה 234:

הפסקה 235:

הפסקה 236:

הפסקה 237:

הפסקה 238:

הפסקה 239:

הפסקה 240:

הפסקה 241:

הפסקה 242:

הפסקה 243:

הפסקה 244:

הפסקה 245:

הפסקה 246:

הפסקה 247:

הפסקה 248:

הפסקה 249:

הפסקה 250:

הפסקה 251:

הפסקה 252:

הפסקה 253:

הפסקה 254:

הפסקה 255:

הפסקה 256:

הפסקה 257:

הפסקה 258:

הפסקה 259:

הפסקה 260:

הפסקה 261:

הפסקה 262:

הפסקה 263:

הפסקה 264:

הפסקה 265:

הפסקה 266:

הפסקה 267:

הפסקה 268:

הפסקה 269:

הפסקה 270:

הפסקה 271:

הפסקה 272:

הפסקה 273

95843413-7	11/2025	מקור ראשון - דיוקן	עמוד 16	6/6	26.7x29.58
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונות - 80790					

פגודת היום :

הדלתות. העיירה עלתה באש, והאש התקרבה לבית הכנסת, ובפנים זעקות, תפילות, תהילים וכיית. פתאום קצין נאצי אמר באופן תמוה: 'לא לכבוד הוא לנו לשרוף את כל היהודים בבת אחת', ופקד: 'תפתחו את הדלת'. בית הכנסת היה על שפת הנהר. פתחו את הדלתות, כל היהודים ירדו למים, חצו את הנהר, נמלטו, ובית הכנסת עלה באש.

"בני המשפחה שלי ושאר היהודים יצאו למסע. סבא שלי, שלימד את צעירי הצאן בעיירה, אמר לכולם 'תאכלו כל מה שיש, זה פיקוח נפש', אבל הוא עצמו החליט לאכול רק כשר. הוא קרא לאמא שלי ואמר: 'נלך לחפש צמחים ביער. זה מה שהוא אכל. על אם הדרך כוחותיו לא עמדו לו, והוא קרס ונפטר. בידיים הקטנות שלה אמא חפרה קבר אי שם בדרכי פולין האכלות וקברה אותו. לאחר מכן היא הצטרפה לקבוצת היהודים הנמלטים מהעיירה. בידיו של סבא הייתה גמרא ממסכת יבמות, ובתוכה שני כרטיסי ברכה של שני אחיה, חיים אביגדור ויעקב, שיצאו ללמוד בישיבות. הכרטיסים נשלחו לכבוד ראש השנה תרצ"ה. אחיה נעלמו בשואה. אבל שני כרטיסי הברכה האלה שרדו בתוך הגמרא של סבא. הגמרא וכרטיסי הברכה היו כל מה ששרד מהעיירה.

"היא סיפרה לי את זה וניגשה לארון הספרים, פתחה את המגירה השמאלית והוציאה מטפחת ובתוכה שני כרטיסי הברכה. היא אמרה: 'שני האחים שלי היו תלמידי חכמים, הוסמכו לרבנות בישיבות כבר בגיל 16, ואני מבקשת ממך בקשה - בשבת חתן של הראשון משני הילדים, תספר להם את הסיפור הזה'. פרידמן נשנק מבכי לרגע, ואחרי שהוא מתאושש הוא מתנצל וממשיך: "ספר להם את הסיפור הזה", אמרה אמא, 'ותן כרטיס ברכה אחד לינוי וכרטיס אחד לאית' - שני הילדים שלי, שניהם אברכים היום בישיבת מיר בירושלים - 'ותגיד להם שזה מה

שסבתא מבקשת להמשיך'.

"זהם ממשכים, ואני עושה הכול כדי שהם ימשיכו. לא יעזור לאף אחד כלום: הם ימשיכו ואני אעשה הכול כדי שהיוני והאיתי של כולם יוכלו להמשיך. מהמקום הזה התחדד לי ביתר שאת מה אני צריך לעשות בימי חיי: את זה צריך להמשיך. הקב"ה הוביל אותי ליתד נאמן בדיוק בשביל המטרה הזאת. אני והעיתון וקוראיו לא מפחדים מכלום. יש לנו דרך, יש לנו מטרה: את זה צריך להמשיך".

הציוני הגאה בגלותיות

יתד נאמן ממשיך גם מסורת גלותית ותיקה של "לא להתגרות בגויים". באוגוסט 2024 הוקדשה הכותרת הראשית של העיתון להכרזה בערבית: "אסורה באיסור חמור מאוד עליית יהודים להר הבית (המכונה בפי המוסלמים 'רחבת אליאקצה') ודעה זו לא השתנתה". בכך ביקש הרב לנדרו להעביר למדינות ערב את המסר שהיהדות החרדית מתנגדת לעליית יהודים להר. תשע שנים לפני כן, בתקופה של פיגועי דקירה בירושלים, פרסם העיתון "משפחה" טקסט דומה, שמתחנן בפני הערבים: "גם אם יש בידיכם מידע מוצק על הרצון הישראלי לשנות את הסטטוס קוו בכיפת הסלע... לציבור החרדי אין לכך כל קשר. אנא, הפסיקו לרצוח אותנו".

"יש מסורת של דיפלומטיה חרדית", מצדיק פרידמן את המהלך. "לא הולכים נגד ארצות הברית, כי אתה לא באמת בעל הבית כאן. אז היהדות החרדית לא מוכנה בשום מחיר להכעיס את אמריקה. גם בנושא הר הבית, מלבד זה שכל הרבנים הכריעו שאסור לעלות להר באיסור כרת, יש כאן צעד מסוכן. כאשר אתה רוצה להפגין

ריבונות במקום שהם קוראים לו אליאקצה, אתה לוקח סכסוך לאומי והופך אותו לסכסוך דתי כדי להפגין שרירים. לא מעניין אותך שהדרך להר הבית תעבור בהר הזיתים, ולא אכפת לך שנרות הניצחון שלך יהפכו לנרות נשמה. כשמדובר באליאקצה, אין מוסלמי יידיותי ואין מוסלמי מתון. כולם נגדך. מותר להרכין את הראש. העם היהודי ידע לשרוד, הוא ידע להוריד את הראש בפני מושלים ערבים. זאת עובדה היסטורית, זה מה שהיה. אנחנו לא אמורים להתגרות, זו לא חוכמה".

הרצוחים לא מחפשים סיבה לרצוח.

"נכון, אבל אנחנו מספקים להם תירוץ. ישמעאל פרא אדם, ישמעאל רוצה לרצוח, אבל אל תספק לו את התירוץ. והכול בשביל גאווה לאומית".

זה מאוד גלותי, מה שאתה אומר.

"אני גאה להיות גלותי. זאת עוד אחת מהמטרות של יתד נאמן: ליצור זהות יהודית, ואם להיות יהודי זה גלותי, אז אני גלותי גאה. ארץ ישראל ומדינת ישראל הן לא אחת. אם יש מקום שהוא ארץ ישראל על פי ההלכה, הוא ארץ ישראל גם תחת שלטון ירדן, מצרים, סוריה או ארה"ב. ואם זה לא שטח הארץ המוכתרת, גם אם יש ריבונות ישראלית זו לא ארץ ישראל. ארץ ישראל ומדינת ישראל הן שתיים שאינן אחת".

אז אתה אנטי־ציוני, בעצם.

"אני מתפלל בכל יום 'ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים'. אני מתפלל 'ולירושלים עירך ברחמים תשוב'. ציון היא שלי. אני חי בארץ שתלויה במצוות ושומר את המצוות, דואג שהארץ לא תקיא אותנו. האם אלה שעומדים בכיכרות וברחובות ושרים 'ארץ ציון וירושלים', אבל מחללים את קדושתה וגורמים בהתנהלותם שבני מעיה של הארץ ירצו להקיא אותנו כפי שכתוב 'ולא תקיא הארץ אתכם', הם ציונים?"

אתה קצת מתעלם מהנש של המדינה הזאת. אחרי שואה, אחרי אלפי שנות גלות ורדיפה, אנחנו יושבים פה בבני־ברק. כל הדורות חלמו שנוכל לשבת בכה בבני־ברק או בירושלים.

"הציבור החרדי הוא לא נגד ציון, הוא נגד רעיונות העוועים של התנועה הציונית, של 'עולם ישן עדי יסוד נחריבה', של הניסיון להיות 'כאחד העמים בית ישראל' ולהקים זן חדש של יהודי מתחדש בארץ מתחדשת, מתבולל. אנחנו עם ישן ונמשיך להיות עם ישן. יש שלושה קריטריונים שמגדירים עם אפילו על פי המשפט הבינלאומי: שפה, טריטוריה והגדרה לאומית משותפת.

"שים לב, זה לא עובר על היהודים. אני יכול להיות בלי שפה משותפת, לא לדעת מילה בעברית, ואני יהודי. אני יכול לא לראות את ארץ ישראל מיום לידתי ועד יום מותי, ואני נשאר יהודי. אני יכול להגדיר את עצמי כלא ישראלי, ועדיין אני יהודי: יהודי אמריקני, יהודי צרפתי. אתה יודע למה? כי ההגדרה של העם היהודי היא הדת. ואם זה נשמע לך גלותי, עם הכתם הזה אני לא הולך למכבסה. הגלות הזו תביא אותי אל הנצח. הרב שך ב'נאום השפנים' אתגר את הישראלים ושאל בזמנו: במה אתם יהודים? היום, אם אתה בא לדבר עם מישהו על יהדות, הוא יכול לומר שהוא יהודי בגלל החומוס. אנחנו האותנטיים. קראת לזה גלותי? כן, אנחנו נציגי האותנטיות שהייתה. שלא שינו שמם ולשונם".

מאז השבעת הממשלה בסוף 2022, הפוליטיקאים החרדים והממשלה רשמו כישלון אחרי כישלון מול מערכת המשפט. עשרות אלפי תלמידי ישיבות הוגדרו עריקים, תקציבי הישיבות נחתכו בשל ביטול הסדר תורתו אומנותו, תקציבי מוסדות החינוך לבנות נבלמו, והאמון של המנהיגים החרדים בנתניהו הגיע לשפל. ב־9 ביולי השתמש פרידמן בבמת עיתונו כדי להפנות לראש הממשלה מסר מאיים: במאמר שכותרתו "לקחי העבר" הוא הזכיר שראש ממשלת בריטניה וינסטון צ'רצ'יל, שהוביל את ארצו לניצחון במלחמת העולם השנייה, הודה מהשלטון בסימומה. "הוא לא הטא אוון לצורכי העם המותש", כתב פרידמן, "ובמקום לבצע תיקון בבית, הוא מכר להם נאומי ניצחון".

יש אפשרות שהחרדים לא ילכו עם נתניהו אחרי הבחירות?

"אתה שואל אותי שאלה שאני לא יכול לענות עליה, כי היא מסודה אך ורק לגדולי ישראל ולהחלטתם, ונעשה ככל אשר יורונו. אבל אתה איתך את המצב. זה לא סוד שבועמדות הפוליטיות שלנו, אנחנו לא שייכים לימין. אנחנו לא ימין ולא שמאל, אלא מונחי דעת תורה. אבל מתוך 'ערבים זה לזה' הלכנו עם הצד האמוני, המסורתי, שהוא רוב העם. בהרבה דברים כיסינו על הימין למען ההליכה המשותפת הזו, וברגע האמת הימין לא החזיר לנו באותה הצורה. בסוף אנחנו צריכים את הדבר הכי יקר לנו, לשמור על הכספת שלנו, שזה לומדי התורה. זו לא רק הכספת שלי, אלא גם של החילונים. ביום שההליכה יחד תסכן את הליכה של הליכה של הקיום היהודי, שמקריין גם על הקיום הישראלי - ביום הזה השאלה תחזור לשולחנם של גדולי ישראל, ואני לא יכול להגיד לך מה יהיה. מבחינתי תלוי מה ההוראה שתצא מלשכת הגזית, משולחנם של גדולי ישראל, ושום דבר לא מופרך". ■

"המיינסטרים של הציבור הדתי־לאומי נמצא בין שני הרים, הר המור והר עציון. זה רצף, יש אנשים שכיפתם לראשם רק כסמל חברתי שיוכי. אחרים הם בכלל סוג של עמי ארצות, אנשי ימי ייתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור'. ויש כאלה שכן מאמינים שהתורה מגינה ומצילה"

95843414-8	11/2025	מקור ראשון - דיוקן	עמוד 16	5/6	27.09x33.15
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

פגודת היום :

"הצבא אומר שחסרים לוחמים, ואני אומר: חסרים לומדים! צריך להגביר עוד יותר את הלימוד ביישובות, ואז 15 לוחמים קשישים ינצחו את כל המלחמות. אנחנו נחיה לפי האמונה שלנו, ואל תיקחו בחשבון את האי נעימות. תבכו על הנופלים, אבל תהיו אברהם העברי. תלמדו, תגנו ותצילו. אל ירך לבבכם כי אתם צודקים, וצודק ופופולרי לא חייבים ללכת ביחד"

אדם מהעיירה היהודית, והכיתוב "לידיד השותף להרגשה ולרגש הקרוב לשנינו".

"זה ציור של מוישל'ה ברנשטיין", מספר פרידמן. "הוא היה מיושבי הבוהמה התל-אביבית. הכרתי אותו בספרייה בבית אריאלה, והוא ניסה להתגרות בי בענייני אמונה. הוא היה ניצול שואה שכל חייו חי את העיירה שהייתה ואיננה עוד, כל הציורים שלו הם דמויות מהשטעטל. הזמנתי אותו להתארח אצלי בשבת, ואחר כך הוא כתב לי מכתב: 'אחרי השבת בביתך אני ממשיך ללכת בסמטאות האבודות של ילדותי ולחפש את תווי הפנים'. לימים לקחתי אותו לבקשתו לסיור במאה שערים ובישיבת חברון, והתעורר אצלו המון געגוע".

הוא מזמין אותי למטבח ומציע לי קפה. "יש נמס ויש טייסטרס צ'ייס, זה מה שהולך פה. אין ביקוש למכונת קפה", הוא אומר, ואז – כמו משום מקום – הוא מספר: "אני חי מהמשכורת של אשתי, ובמשכורת מהעיתון אני משתמש כדי לתמוך בילדיי האברכים. הם הדבר החשוב לי ביותר, ומה שהם עושים הוא הדבר החשוב ביותר. בין חמשת ילדיי יש לי שלשייה, שניים מהם בנים. גידלנו אותם לתורה, וביום שהם היו צריכים לעבוד מהחידר לשיבה קטנה, בשעה חמש בבוקר, אני מקבל טלפון ועל הקו אמא שלי, בוכה בכי תמרורים. מה אתה מדמיין ברגע כזה? מינימום אסון. 'תבוא מהר', היא אומרת.

"אני גר בפתח-תקווה, ואמא שלי הייתה גרה בבני-ברק. אני נכנס לאוטו, הופך אותו למטוס, טס במהירות ומגיע, פותח את הדלת בסערה, ואבא ואמא שלי יושבים ומחכים. דבר ראשון יורד לי מפלס החרדה: אבא שלי בריא. אבל אמא שלי בוכה, ומתחילה לספר לי סיפור שלא סיפרה מעולם. היא נולדה בעיירה גובורובו, בין ורשה לביאליסטוק, עיירת מחוז שרובה יהודים. היא סיפרה שהנאצים הגיעו וריססו את בתי העץ בדלק. את כל יהודי העיירה לקחו לבית הכנסת, דחסו אותם פנימה ונעלו את

ללונדון. היום המיינסטרים של הציבור הדתי-לאומי נמצא בין שני הרים, הר המור והר עציון. זה רצף, וכמעט כל אחד בציבור הדתי-לאומי נמצא על הרצף הזה. משני צידי הרצף יש עוד, לכאן ולכאן. יש בציבור הזה אנשים שיתר נאמן לא אמור בכלל לפנות אליהם – אנשים שכיפתם לראשם רק כסמל חברתי שיוכי, והיא לא קשורה כמעט למציאות הדתית. אחרים הם בכלל סוג של עמי ארצות, אנשי 'מי ייתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור', ואני לא רוצה לנתח את זה כי אינני רוצה לפגוע. ויש כאלה שמתאימים להגדרה שאתה הגדרת, אבל הם לא באמת מאמינים שתורה מגנא ומצלא. ויש גם כאלה שכן יודעים וכן מאמינים".

למה אתה חושב שהם לא מאמינים שתורה מגנא ומצלא?

"כי בשעה שיושבים ולומדים בשיבה – הטנקים נוסעים, הפגזים פוגעים, המבצעים המזהירים מצליחים, הבלתי ייאמן קורה. ואם אין לימוד תורה, אי אפשר לנהל את המלחמה. המלאך – שר צבא השם שנגלה ליהושע בלילה במדי צבא – אומר לו: אמש ביטלתם תמיד של בין הערביים ועכשיו בלילה אתם מבטלים תורה, ואני 'עתה באתי', על ביטול התורה, כי אינני יכול לנהל את המלחמה אם מבטלים תורה.

"כשניטשת מלחמה, אני צריך ללמוד תורה. אם אני קם עכשיו כי אני רוצה לשלב ספרא וסייפא, וברגע האמת כשנדרשת תורה אני סוגר את הגמרא והולך להילחם, זה כמו איש חיל האוויר שמניח את המטוס בהאנגר ורץ לשטח להילחם לצד כוח החי"ר. סליחה, התפקיד שלך הוא להיות בחיל האוויר. כך גם בן תורה: מה אתה סוגר את הגמרא? אם אתה יודע ומאמין באמת שתורה מגנא ומצלא, ואתה משרת בחיל תורה שהוא שמנצח את המלחמה – למה אתה נוטש את עמדת המגן ברגע האמת? לשלב זה אולי מעניין, אבל אתה לא מאמין שתורה מגנא ומצלא. אתה לא מאמין ששקיעה בסוגיה מיידטת טילים ומדייקת ירי ושומרת על הלוחמים". החייל שעומד עם הגמרא בעזה ומנצל כל רגע פנוי כדי ללמוד, יודע שאם הוא לא יחזיק נשק, המחבלים יבואו אליהם הביתה.

"לא יעזור שהוא יחזיק נשק אם בפניו, בחברון ובמיר יפסיקו את הלימודים ואת הבערה בכבשן התלמודי, ה'ברען' בשפתנו. הנשק שלו מיותר ולא יעיל. אם אין מי שעכשיו יושב ולומד, אתה נוסע על פריילוך, אתה סתם מדווש. אני חייב שתהיה קבוצת איכות שמשמרת את העם היהודי, אחרת היהודי שנלחם לא יצליח במלחמתו. אז למה אתה עוזב עכשיו את עמדת המגן?"

שם הכול התחיל

קירותיה של מערכת יתר נאמן הוותיקה, ברחוב ז'בוטינסקי בבני-ברק, ספוגים היסטוריה (אגב, העיתון צפוי לעבור למשכן חדש בעתיד הקרוב). במשרדו של העורך הראשי, במרכז המערכת, יש ארון ספרים ובו תלמוד בבלי ("כל מסכת שאני מסיים נשארת על המדף") וספרי הגות והיסטוריה יהודית. הקירות מעוטרים בתמונות של פרידמן עם מנהיגים חרדים, ובהם הרב שטינמן. התמונה הבולטת ביותר מספרת על הקרבה הרבה ביניהם: עורך העיתון מוזג מים חמים מקומקום לכוס התה של ראש הישיבה בחדרו. גם תמונתו של הרב שך קבועה על הקיר. לצד הציורים תלוי ציור שמן שמציג דמות